

Warszawa, 30/10/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-600644-III/08/DB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję, że na podstawie licznych sygnałów, w tym pochodzących z publikacji prasowych, podjąłem analizę art. 36 a w związku z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), dodanego na mocy art. 7 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 141, poz. 888). Przepis ten wszedł w życie od dnia 20 września 2008 r.

Formalne uregulowanie możliwości zawieszenia działalności gospodarczej w okresie faktycznej przerwy w jej wykonywaniu jest rozwiązaniem bardzo korzystnym, postulowanym od dawna przez środowisko przedsiębiorców, jak również inne instytucje, w tym także Rzecznika Praw Obywatelskich. Wydaje się jednak, że zmiana regulacji prawnej wprowadzona do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wywiera zbyt daleko idące, a przede wszystkim niekorzystne, skutki dla osób korzystających z możliwości zawieszenia działalności.

Zgodnie bowiem z art. 36 a ust. 2 ustawy zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne w zakresie ubezpieczeń społecznych od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca dokonał zgłoszenia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, do ostatniego dnia miesiąca, w którym przedsiębiorca dokonał zgłoszenia wznowienia wykonywania działalności gospodarczej. Tymczasem, zgodnie z art. 27 a ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r., nr 155, poz. 1095 ze zm.), okres zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej rozpoczyna się od dnia złożenia wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej i trwa do dnia złożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej. W rezultacie osoba, która złożyła wniosek o zawieszenie działalności na okres, który nie pokrywa się z miesiącem kalendarzowym, pozostaje w ubezpieczeniach

społecznych w okresie nie wykonywania działalności, jak również nie pozostaje w ubezpieczeniach społecznych w okresie faktycznego wykonywania działalności. Problem ten dobrze ilustruje przykład osoby, która złożyła wniosek o zawieszenie działalności na okres 20 października - 15 listopada. W takiej sytuacji ochroną ubezpieczeniową nie jest objęta w okresie 1-30 listopada.

Istotnie, na mocy art. 27 a ust. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w stosunku do zobowiązań o charakterze publicznoprawnym zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej do ostatniego dnia miesiąca, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej, jednakże ustawodawca zastrzegł, iż przepisy szczególne mogą stanowić inaczej. W moim przekonaniu funkcja, jaką spełniają ubezpieczenia społeczne, przemawia za odrębnym uregulowaniem tej kwestii, a zatem wprowadzeniem regulacji zapewniającej pokrywanie się w czasie okresu zawieszenia działalności z okresem wyłączenia z ubezpieczeń społecznych.

Drugim problemem wymagającym uwagi jest dobrowolne ubezpieczenie emerytalno - rentowe osób, który zawiesiły działalność gospodarczą. Art. 36 a ust. 1 ustawy systemowej stanowi, iż ubezpieczenie emerytalne i rentowe w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jest dobrowolne. Przedsiębiorca w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej nie opłaca ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Takie sformułowanie powołanego przepisu powoduje, że powstaje nowy tytuł do objęcia dobrowolnymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi.

Tymczasem, tytuł ten nie pojawił się w art. 7 ustawy systemie ubezpieczeń społecznych, zawierającym enumeratywny katalog tytułów dających możliwość objęcia się ubezpieczeniami emerytalno - rentowymi dobrowolnie. Wydaje się zatem, że jedyną możliwością przewidzianego w art. 36 a ustawy systemowej dobrowolnego ubezpieczenia emerytalno - rentowego byłoby ubezpieczenie dobrowolnie kontynuowane, o którym mowa w art. 10 tej ustawy. Tymczasem, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wyjaśnieniach zawartych na swojej stronie internetowej informuje, że możliwość ubezpieczenia dobrowolnie kontynuowanego mają wyłącznie wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółek jawnych, komandytowych lub partnerskich. Konsekwentnie, wniosek o objęcie tymi ubezpieczeniami mogą złożyć w terminie 30 dni od daty ustania ubezpieczeń obowiązkowych, a podstawę wymiaru składek w ich przypadku stanowi kwota zadeklarowana, nie niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Natomiast, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych mają prawo - z dniem ZUS - przystąpić do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalno - rentowych w dowolnym momencie w okresie niepodlegania ubezpieczeniom w związku z zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej, a podstawę wymiaru składek w ich przypadku stanowi podstawa wymiaru obowiązująca daną osobę przed zawieszeniem działalności, tj.: 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale lub 30% minimalnego wynagrodzenia.

Moim zdaniem w obowiązujących przepisach prawa nie znajduje uzasadnienia takie rozróżnienie podmiotów zawieszających prowadzenie działalności w zakresie ubezpieczeń emerytalno - rentowych. Ponadto nie znajduję podstawy prawnej dla dobrowolnych ubezpieczeń emerytalno - rentowych, do których można przystąpić w każdym czasie i opłacać składki od podstawy wymiaru przewidzianej dla osób prowadzących działalność pozarolniczą.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska wobec podniesionych problemów.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich